*פרשתבינא דפומבדיתא קאי ליה לארא דיילא עד פלגיה וכולי עלמא קאי לפרשתבינא דפומבדיתא עד חרציה שאלו לפני רבי המפלת שפיר מלא בשר מהו אמר להם לא שמעתי אמר לפניו ר' ישמעאל בר' יוסי כך אמר אבא מלא דם טמאה נדה מלא בשר טמאה לידה א"ל אילמלי דבר חדש אמרת לנו משום אביך שמענך עכשיו מדהא קמייתא כיחודאה קאמר כסומכוס שאמר משום ר"מ הא נמי שמא כרבי יהושע אמרה ואין הלכה כר' יהושע דתניא המפלת שפיר שאינו מרוקם ר' יהושע אומר ולד וחכ"א *אינו ולד אמר ר"ש בן לקיש משום ר' אושעיא מחלוקת בעכור אבל בצלול דברי הכל אינו ולד ור' יהושע בן לוי אמר בצלול מחלוקת איבעיא להו בצלול מחלוקת אבל בעכור דברי הכל ולד או דלמא בין בזה ובין בזה מחלוקת תיקו מיתיבי אתזו דרשר' יהושע בן חנניא °ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם מלמד שאין הקב"ה עושה עור לאדם אלא א"כ נוצר אלמא בעור תליא מילתא לא שנא עכור ול"ש צלול אי אמרת בשלמא בצלול מחלוקת היינו דאיצטריך קרא אלא אי אמרת בעכור מחלוקת למה לי קרא סברא בעלמא הוא אלא שמע מינה בצלול מחלוקת *שמע מינה וכן אמר ר"נ אמר רבה בר אבוה מחלוקת בעכור אבל בצלול דברי הכל אינו ולד איתיביה רבא לר"נ *אלא אמרו ׳סימן ולד בבהמה דקה טינוף בגסה שליא ׳באשה שפיר ושליא ואילו שפיר בבהמה לא פטר אי אמרת בשלמא בצלול מחלוקת משום הכי אשה דרבי בה קרא פטר בה שפיר בבהמה דלא רבי קרא לא פטר בה שפיר אלא אי אמרת בעכור מחלוקת מכדי סברא הוא מאי שנא אשה ומאי שנא בהמה מי סברת רבי יהושע מפשט פשיטא ליה רבי יהושע ספוקי מספקא ליה ואזיל הכא לחומרא והכא לחומרא גבי אשה דממונא הוא ספק ממונא לקולא גבי בהמה דאיסורא הוא דאיכא לגבי גיזה ועבודה ספק איסורא לחומרא ה"נ גבי אשה ספק טומאה לחומרא ומי מספקא ליה והא קרא קאמר מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא הוא א"ל רב חנינא בר שלמיא לרב הא רבי הא ר' ישמעאל בר' יוסי והא רבי אושעיא והא רבי יהושע בן לוי מר כמאן ס"ל א"ל אני אומר אחד זה ואחד זה אינה חוששת ושמואל אמר אחד זה ואחד זה חוששת ואזדא שמואל לטעמיה דכי אתא רב דימי אמר מעולם לא דכו שפיר בנהרדעא לבר מההוא שפירא דאתא לקמיה דשמואל דמנח עליה חוט השערה מהאי גיסא והויא מהאי גיסא אמר אם איתא דולד הואי לא הוה זיג כולי האי : ואם היה מרוקם וכו' : תנו רבנן *איזהו שפיר מרוקם אבא שאול אומר ׳תחלת ברייתו *מראשו ושתי עיניו כשתי טיפין של זבוב תני רבי חייא ׳מרוחקין זה מזה שני חוטמן כשתי טיפים של זבוב תני רבי חייא ׳ומקורבין זה לזה ופיו מתוח כחוט השערה וגויתו כעדשה ואם היתה נקבה *נדונה כשעורה לארכה וחתוך ידים ורגלים אין לו ועליו מפורש בקבלה °הלא כחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני עור ובשר תלבישני ועצמות וגידים תסוככני חיים וחסד עשית עמדי ופקודתך שמרה רוחי ׳ואין בודקין אותו במים שהמים עזין

וטורדין

תורה אור

בראשית ג

איוב י

פרשתבינא. שם השר: כסומכוס. בריש פירקין [דף כא.] דם שבתוך המחיכה מטמא משום נדה ויחידאה היא: כר' יהושע אמרה. דמשום עור שפיר לאודיה מטמא [משום לידה ויחידאה היא דדילמא אפילו במלא בשר פליגי כיון דאינו מרוקם מעולם לא היה ולד ואע"ג דפליג רבי יהושע בשפיר לאודיה במלא דם מודה דלאו ולד הוא דדם מוצים עליו]: בעכור. מה שבתוכו עכור דאיכא למימר ולד היה ונימוח: בצלול. שהוא מלא מים צלולין: היינו דאיצטריך קרא. לרבי יהושע דמשום עור לאודיה הוי ולד: אלא אי אמרת. טעמא דרבי יהושע משום דעכור הוא ואיכא למימר נימוח ולאו משום עור קרא ל"ל: אלא לאו בצלול מחלוקת. ומיובתא דר"ל: אלא אמרו. רישא בבכורות פרק הלוקח בהמה מן העובד כוכבים (דף יט.) לענין לפטור את שבא אחריו מתורת בכור: טינוף. לאחר שקבלה מן הזכר ונוצר הולד נימוח תוך הימנו ויוצא והולך ואותו טינוף פוטרתה מן הבכורה: שפיר ושליא. או שפיר או שליא: ספוקי מספקא ליה. בעכור גופיה אי ולד הוא אם לאו: הכא לחומרא והכא לחומרא. גבי בכורת בהמה אמר דלאו ולד הוא ולא פטר את הבא אחריו דאי אמרת פטר קא גזיז ועביד ביה עבודה ודילמא לאו ולד הוא ההוא קמא וקאתי לידי תקלה וגבי טומאת ולד אזיל לחומרא דקאמר ולד הוא וטמאה שבועיים וימי טוהר לא ס"ל דליתיב לה. וגבי בכור אדם דקולא היא דקאמר פטר את הבא אחריו ולא איכפת לן דאין קדושה בבכור אדם אלא ממון כהן ה' סלעים וספק ממונא לקולא דכהן הוי מוציא מחברו עליו הראיה: הא רבי. דאמר לעיל לא שמעתי: והא רבי ישמעאל. דאמר מלא בשר טמאה לידה: והא רבי אושעיא. דאמר בעכור מחלוקת: והא רבי יהושע בן לוי. דאמר בצלול מחלוקת: אחד זה ואחד זה. אחד עכור ואחד צלול: חוששת. ויושבת ימי טומאה ואין לה ימי טוהר דספק ולד הוא ולא ודאי: לא דכו שפיר. לא טיהרו את המפלת שפיר משבועים ואפי' בלידה יחשבה: נהרדעא. אתריה דשמואל: זיג. צלול: טיפין של זבוב. עיני זבוב: ופיו מתוח כחוט השערה. סדק קטן ונראה כאילו חוט השערה מתוח שם: גויתו. גיד אבר הזכר. והא דתנן [כח.] חשב לזכר ולנקבה אלמא מספקא לן אם זכר אם נקבה כשאין ניכר בו האבר מיירי: כשעורה. היא סדוקה לארכה: וחיתוך ידים ורגלים. עדיין אין נראין כדאמרינן תחלת ברייתו מראשו: כחלב. זהו שכבת זרע שהוא ניתך וקלוש מתחלה בשעת יציאתו כחלב ואח"כ נעשה קפוי:

וטורדין

פרשתבינא. פי' שם השר וכן בערוך* ואינו כן דאם כן ה"ל למימר מפומבדיתא אלא פרשב"נ לשון פרנסות וממשלה:

מלא בשר מהו · ממתני' דקתני מלא דם ומלא מים ליכא למפשט דדילמא הא מלא בשר חוששת אבל ודאי ולד לא הוי א"נ הא דלא חשיב משום דבפלוגתא לא מיירי:

שמא כר' יהושע · אע"ג דבעי למימר בסמוך מחלוקת בצלול אבל בעכור דברי הכל ולד רבי נמי מסופק היה בהא דהא קאמר שמא:

כסומכוס (לעיל) · ואת"ה ואם שפיר מלא דם היינו מחיכה שבתוכה דם שפיר מלא בשר נמי לאו כמחיכה של בשר דאמר בפירקין דאינה טמאה לידה כשאין בה צלם ויש לומר דשפיר דמיא טפי לולד ממחיכה ועוד אפילו אין בה צלם אע"ג דבמלא דם שניהם שוים:

מחלוקת בצלול · פי' מלא מים וכן משמע וקשה וכי עדיף ממלאה דם דאמר לעיל דטמאה נדה ולא לידה אפי' לרבי יהושע לכך נראה לפרש דצלול ועכור היינו בשר עכור ובשר צלול:

שאין הקב"ה עושה עור כו' · דכתנות עור באדם מיירי כדמתרגמינן על משך בשריהון:

סימן ולד בבהמה דקה טינוף · האי טינוף הוא ולד עצמו ולא דמי לטינוף דלקמן דרוב בהמות מטנפות דהתם טינוף של אחר יצירת הולד:

גבי בהמה לחומרא · ואע"ג דקולא הוא שמוציאין ממון מרשות ישראל היינו משום דאי לא יהיב לכהן אתי למשרי בגיזה ועבודה:

אינה חוששת · וקסבר רב דבעכור מחלוקת [ר"י] ורבנן:

תחלת ברייתו מראשו · תימה דבפ' בתרא דסוטה (דף מה:) קסבר אבא שאול תחלת ברייתו מטיבורו ומשלח שרשיו אילך ואילך ונראה לר"ת דגרס *כרשון וכן פר"ח ובתוספתא פירש כעין חגב דסלעם מתרגמינן רשון וכן משמע דמיירי בשיעור האברים*:

עור ובשר תלבישני ועצמות וגידים תסוככני · ברישא עור ובשר והדר עצמות וגידים ובתחיית המתים דיחזקאל (סימן לז) איפכא גידין והדר בשר ומפרש במדרש* למה הדבר דומה לאדם שפושט וחוזר ולובש *מה שפושט ראשון לובש אחרון אבל בתחלת ברייתו הולד עור ובשר תחלה ואח"כ עצמות וגידין:

לידע

[פרק המפלת]

מ א מיי' פ"י מהלכות איסורי ביאה הלכה ה:

מא ב מיי' פ"ד מהלכות בכורים הלכה י סמג עשין רי"ח טוש"ע י"ד סימן שטו סעיף ז:

מב ג מיי' פ"א מהלכות בכורים הלכה יד ופ"י מהלכות איסורי ביאה הלכה ג והלכה יד סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סימן שה סעיף כג:

מג ד ה ו ז מיי' פ"י מהלכות איסורי ביאה הלכה ג סמג לאוין קיא:

הג"ה

[נ"י סמוך פשתיבנא וכ"ה בע"י וגם איתא נ"ב עד חליה קודם עד פלגיה]

◆

מוסף רש"י

באשה שפיר. עור שיש בו צורת הולד (בכורות יט:).

[עי' תוס' פ"ח ס. סוף ד"ה לא דילמא ושם סה. בתוס' ד"ה פיק]

בכורות יט.

[תוספתא פ"ד ה"ד]

[נ"ל כרשון פי' חגב נ"י כלקוס]

[בע"י הגי' נקבה נכרת כשעורה סדוקה לארכה]

[נ"ל כרשון וכן איתא בערוך ערך רשון]

[עי' תוס' יומא פה. ד"ה אבא שאול]

[ריש פרשת תזריע]

נ"ל מה שפושט אחרון לובש ראשון אבל הכי הגי' וכן הוא בספרי דיחזקאל ועי' ר"מ וכ"פ שגורסין גידים תחלה ובכל אתר

תוספי הרא"ש

לכשתבעום תעמוד במילאך לאו דוקא שתיה אכילה ושתיה שיין אלא בין אכילה ושתיה יהוו שני שלישים : פרשתיבנא דפום ברייתא · פרש"י שכן שמו וקשה דה"ל למימר מפום ברייתא אלא לשון ממשלה ופרנסות היא : שפיר מלא בשר מהו · ממתניתין דקתני מלא דם ומלא מים ליכא למיפשט דפשיטא הא מלא בשר טמאה לידה משום דאיכא למימר הא מלא בשר חוששת אבל ודאי לא ור א"נ אפילו חוששת אינה והאי דלא חשיב ליה משום דבפלוגתא לא קא מיירי : הא נמי שמא ר' יהושע אמרה · אע"ג דאיכא מ"ד בסמוך מחלוקת בצלול ומיבעיא ליה אי בעכור ד"ה ולד גם ר' מסופק בדבר דהא שמא קאמר · ותימה אי כר' יהושע אפילו מלא דם נמי תהא טמאה לידה · כלומר דהא בצלול קאמר דהוי ולד ומלא דם לא נראה מצלול הוי ההוא מפרשי' דעכור וצלול דהיינו מפראה בשר הוה ניתא אבל רש"י פי' צלול כמו שום צלולין : שאין הקב"ה עושה עור לאדם כו' · דכתנות עור מתרגמינן של משך בשריהון ובשאר אדם איירי קרא ש"מ דעיקר יצירת אדם בעור קאי מדתלי כתנות בעור האדם : סימן לולד בבהמה דקה טינוף · האי טינוף הוי סימני הולד עצמו ולאו כי האי טינוף דאמרינן לקמן רוב הוולדות מטנפות דהתם בטינוף שקודם הולד קאמר : גבי בהמה דאיסורא הוא כו' · ואף לכהן צריך ליתנו ולא אמרינן ספק ממונא לקולא משום דהאי לא יהיב ליה אתי למשרייה בגזה ועבודה : תחלת ברייתו מראשו · ר"ח גרס כרשון וכן ר"ת והכי נמי איתא בתוספתא כלומר כעין חגב ודסלעם מתרגמינן רשונא ולפי הספר דגרסינן מראשו קשה דהא שמעינן לאבא שאול נשיה בפ' בתרא דסוטה שהולד נולד מטיבורו ומשלח שרשיו אילך ואילך : עור ובשר תלבישני כו' · גבי תחיית המתים ביחזקאל כתיב ברישא גידין והדר בשר ואחר כך עור ומפרש במדרש שלבוש שלובש ראשון פושט אחרון :

סנדל

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones